

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Naturförvaltning

BESLUT

1(6)

Datum
1999-06-21

Beteckning
231-2874/97
231-2875/97
231-2877/97

Enligt sändlista

Förordnande om naturreservat för fjällnära domänreservat i Storumans kommun, Västerbottens län
(4 bilagor)

Administrativa uppgifter om reservaten och beskrivning av områdena, se bilaga 1 -4.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) och 6 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken att följande fjällnära domänreservat skall vara naturreservat. Namnen på naturreservaten anges nedan.

1. Ullisjaure
2. Rönnberget
3. Brattiken

Naturreservatens avgränsning har angetts på bifogade kartor. Reservaten omfattar enbart statlig mark.

Motiv för naturreservaten

Syftet med reservaten är att för framtiden bevara ekosystem med urskogsartad skog. Sådana skogar var för bara något århundrade sedan vanliga. Ett nästan landskapstäckande skogsbruk har medfört att de urskogsartade skogar som numera finns kvar är unika.

På detta sätt bevaras också områdenas värde för renskötseln. Visst renbete av mark är ett naturligt inslag i dessa skogsekosystem och därför viktigt att det fortgår.

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Naturförvaltning

Datum
1999-06-21

Beteckning
231-2874/97
231-2875/97
231-2877/97

I dessa orörda skogsområden finns även inslag av andra orörda naturtyper som t ex myr och vatten. De olika naturtypernas ekosystem är invälda i och beroende av varandra.

Det principiella målet för fjällnära reservat av de här typerna är att bevara urskogens och i förekommande fall olika fjällnaturtypernas ekosystem i orört och ostört tillstånd och att låta de naturliga processerna löpa fritt. I ekosystemet ingår såväl mark och vatten som växter och djur. Med naturliga processer avses både långsamma förändringar som sker i vegetationen och mer eller mindre regelbundet omdanande processer som t ex stormfällning och utslagning av vegetation genom extrema klimatförhållanden. Den urskogsartade miljön och de naturliga processerna är av särskilt stor betydelse för fortlevnaden av urskogsberoende eller urskogsgynnade arter bland svampar, mossor, lavar och insekter samt ryggradsdjur.

Syftet med reservaten är även att inom ramen för detta mål ge möjlighet till naturupplevelser och forskning i orörd natur.

Naturreservatsbestämmelser

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom reservaten (8 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Uppföra byggnad eller anläggning
2. Anlägga väg, parkeringsplats, led eller spång
3. Anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad
4. Anordna upplag
5. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna
6. Avverka eller utföra annan skogsvårdsåtgärd
7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
8. Framföra motordrivet fordon i terrängen med undantag för hämtning av redan fälld älg
9. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel

10. Upplåta mark för orientering eller annan idrottstävling

11. Kalka mark eller vatten

Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (9 § naturvårdslagen)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservaten.

1. Utmärkning av reservatet
2. Uppsättning av informationstavlor på platser som anges i fastställd skötselplan

Föreskrifter om vad allmänheten har att iaktta inom reservaten (10 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Framföra motordrivet fordon i terrängen

Undantag från ovanstående bestämmelse

Körning med snöskoter på väl snötäckt mark är tillåten utmed skoterleden mellan Hällnäs och Gardfjället inom Brattikens naturreservat. Snöskoterleden finns angiven på kartan som fogats till detta beslut.

2. Störa djurlivet t ex genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m
3. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar
4. Plocka eller insamla växter eller växtdelar, mossor, lavar och svampar, med undantag för bär och matsvamp
5. Fånga och insamla ryggradslösa djur
6. Medföra okopplad hund eller annat husdjur
7. Uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Naturförvaltning

Datum
1999-06-21

Beteckning
231-2874/97
231-2875/97
231-2877/97

8. Tälta

9. Elda

Föreskrifter om naturvårdsförvaltningen av reservaten (9 § naturvårdsförordningen)

Syftet med vård och förvaltning

Reservatens nuvarande struktur av urskogsartad fjällnära skog och fjäll med till dessa knutna svampar, lavar, mossor, kärlväxter, insekter och ryggradsdjur skall skyddas och bevaras.

Delar av Rönnerberget och Ullisjaure är präglade av gångna tiders skogsbränder. Som ett led i skötseln av reservaten kan därför bränning under kontrollerade former bli aktuellt någon gång varje århundrade eller med ännu längre intervall.

Inom ramen för dessa mål får de i möjlig utsträckning utnyttjas för naturstudier, undervisning och forskning.

De naturförvaltningsinsatser som områdena kräver är att i samband med tillsyn av områdena följa stammarna av urskogsgynnade arter, samt information och utmärkning.

Naturvårdsförvaltare

Länsstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer bifogade skötselplaner.

Övrigt

Sámiid Riikkasearvi/SSR har yttrat sig för berörd samebys räkning och framhållit att vissa undantag kan behövas för rennäringen. Länsstyrelsen kan i särskilda fall om det är förenligt med reservatets syfte ge undantag enligt 12 § naturvårdslagen. Undantag för rennäringen får därför prövas i varje särskilt fall, som vid behov av anläggningar för renskötsel eller terrängkörning.

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Naturförvaltning

Datum
1999-06- 21

Beteckning
231-2874/97
231-2875/97
231-2877/97

Ärendets beredning

Domänverket har tidigare avsatt områden som domänreservat. En del av dessa är sk fjällnära domänreservat som bildades under åren 1987-90. Dit hör Brattiken. Dessutom finns ett antal fjällnära "gamla" domänreservat som avsatts långt tidigare. Rönnberget som skyddades som domänreservat 1957, Björklidhobben 1953, Trollhålsreservatet 1953 och Ullisklumpen 1957, är sådana gamla fjällnära domänreservat

I samband med Domänverkets bolagisering 1992 blev all mark väster om odlingsgränsen kvar i statens ägor. De i detta beslut upptagna reservaten ligger inom denna region.

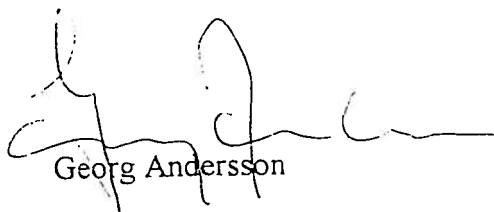
Under 1992 gjorde länsstyrelsen och Naturvårdsverket en bedömning av vilka fjällnära domänreservat i länet som har sådana särskilda naturvärden att de bör ges skydd som naturreservat. De i detta beslut upptagna reservaten bedömdes ha sådana värden.

1995 slöt Naturvårdsverket och Fastighetsverket ett avtal om naturreservatbildning för fjällnära domänreservat i hela landet.

Ullisjaure (Björklidhobben, Trollhålsreservatet och Ullisklumpen), Rönnberget och Brattiken har efter bolagiseringen överförs till Statens Fastighetsverk.

Statens Fastighetsverk, Skogsvårdsstyrelsen, Statens Naturvårdsverk, Storumans kommun och SSR för Vapstens sameby har yttrat sig.

Detta beslut kan överklagas hos miljödepartementet, se bilaga.

Georg Andersson

Per Erik Persson

Bilagor

- 1-3 Områdesbeskrivning, skötselplan och karta över respektive reservat
- 4 Hur man överklagar

BESLUT

6

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Naturförvaltning.

Datum
1999-06-21

Beteckning
231-2874/97
231-2875/97
231-2877/97

Sändlista

Sámiid Riikkasearvi/SSR
Skogsvårdsstyrelsen
Statens fastighetsverket
Statens naturvårdsverk
Storumans kommun
Svenska Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Västerbottens län
Vapsten sameby

Kopia för kännedom

Markförvaltningsfunktionen
Fastighetsbildningsmyndigheten
Fastighetsregistreringsmyndigheten
Plan- och Bostadsverket

SKÖTSELPLAN FÖR BRATTIKENS NATURRESERVAT I STORUMANS KOMMUN

Foto: Johan Falck

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att för framtiden bevara ekosystem med urskogsartad skog. Sådana skogar var för bara något århundrade sedan vanliga. Ett nästan landskapstäckande skogsbruk har medfört att de urskogsartade skogar som numera finns kvar är unika.

På detta sätt bevaras också områdenas värde för renskötseln. Visst renbete av mark är ett naturligt inslag i dessa ekosystem och därför viktigt att det fortgår.

I dessa orörda ekosystem finns även inslag av andra orörda naturtyper som tex. myrar och vatten. De olika naturtypernas ekosystem är invävda i och beroende av varandra.

Det principiella målet för fjällnära reservat av de här typerna är att bevara urskogens och i förekommande fall olika fjällnaturtyper ekosystem i orört tillstånd och låta de naturliga processerna löpa fritt. I ekosystemet ingår såväl mark och vatten som växter och djur. Med naturliga processer avses både långsamma förändringar som sker i vegetationen och mer eller mindre regelbundet omdanande processer som t.ex. stormfällning och utslagning av vegetation genom extrema klimatförhållanden. Den urskogsartade miljön och de naturliga processerna är av särskilt stor betydelse för fortlevnaden av urskogsberoende eller urskogsgynnade arter bland svampar mossor, lavar och insekter samt ryggradsdjur.

Syftet med reservatet är även att inom ramen för detta mål ge möjlighet till naturupplevelser och forskning i orörd natur.

Brattiken ingår sedan år 2002 dessutom i Natura 2000, den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden. Områdets nummer är SE0810355. Utifrån EU:s art- och habitatdirektiv skall vissa naturtyper värnas inom området. De åtgärder som beskrivs i skötselplanen omfattar även bevarandet av de naturvärden som finns utpekade för Natura 2000. Det finns också en särskilt upprättad bevarandeplan för Natura 2000-området som beskriver utpekade naturtyper, uppföljning och mål.

2. Beskrivning av objektet

2.1 Administrativa data

Namn	Brattiken
Skydd	Naturreservat samt Natura 2000
Kommun	Storuman
Läge	Vid norra Gardfjället, ca 7 mil nordväst om Storuman, kartblad 24 G 0-1 a-b, naturgeografisk region 33 h, koordinat 7257608 - 1505289
Ägarkategori	Staten genom Statens fastighetsverk
Fastigheter	Gardfjällen 1:1
Totalareal	767 ha
Skyddad areal produktiv skog	492 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen

Naturtyper enligt fjällvegetationskartan. Karta se bilaga 1.

Fjällbjörkskog	90 ha
Fjällbarrskog	136 ha
Fjällgranskog	260 ha
Fjällhed	26 ha

Fjällläng	30 ha
Fjällmyr	213 ha

Anmälda naturtyper enligt art- och habitatdirektivet²

Västlig taiga	350 ha
Näringsrik granskog	39 ha
Aapamyrar	233 ha
Rishedar ovanför trädgränsen	31 ha
Öppna, svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	23 ha
Skogbevuxen myr	16 ha
Fjällbjörkskog	16 ha
Silikatgräsmarker ovanför trädgränsen	8 ha
Alpina vattendrag med örtrik strandvegetation	1 ha

²Rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

2.2 Allmän beskrivning av reservatet

Landskap/läge

Brattiken ligger vid norra Gardfjället ca 7 kilometer nordväst om Storuman, 6 km söder om Forsmark.

Geologi

Området består av Brattikens sydostbranter, som ligger i flera våningar, de granskogsklädda sluttningarna nedanför dessa och den stora Fjällmyran. Brattiken består av gnejs och glimmerskiffer, området i övrigt av amfibolit och grönskiffer.

Naturmiljö

Brattikens sydostbranter utgör goda biotoper för rovfåglar. Granskogen under branterna är högvuxen och av högörttyp. Den innehåller relativt rikligt med gammelskogsstrukturer som torrträd och lågor. Längre åt sydost är skogen mer lågproduktiv. Skogen har under lång tid utvecklats utan inverkan av skogsbränder.

Fjällmyran är långsträckt och till stor del kraftigt sluttande. I den nedersta delen flackar den ut och övergår till blöt flarkmyr. Myren är upptagen som klass 2 objekt i våtmarksinventeringen (objektnummer 24G1B01). Längs Fjällmyran rinner Fjällbäcken och utmed bäcken finns breda stråk med högstarrkärr.

Kultuhistoria

Området är av stort intresse för rennäringen genom att det innehåller hänglavskogar. Det idag tydligaste spåren efter samernas renskötsel är stubbar efter hänglavsbärande träd vilka fällts för att göra lavarna åtkomliga för renarna. Totalt sett har dock dessa avverkningar skett i liten, för ekosystemets påverkan, ringa omfattning. Renen som växtätare har alltid varit en viktig ekologiska faktor för ekosystemet i den fjällnära skogen.

Brattiken skyddades som fjällnära domänreservat 1987-90. I samband med Domänverkets bolagisering 1992 blev all mark väster om odlingsgränsen kvar i statens ägor. 1995 slöt Naturvårdsverket och Fastighetsverket ett avtal om naturreservatsbildning för utvalda f.d. fjällnära domänreservat i hela landet. Ett av dessa är Brattiken.

Friluftsliv

Reservatet har sannolikt mest betydelse för det lokala friluftslivet, t.ex. bär- och svampplockning samt jakt och fiske. Betydelsen för rörligt friluftsliv förväntas även i framtiden vara begränsat. Området nås enklast från väg E12 över bron vid Forsmark mot Hällnäs, via den väg som går mellan Brattikens sydostbranter och Fjällmyran i nordost-sydvästlig riktning. Söder om vägen löper skoterleden från Hällnäs till Gardfjället.

Figur 1. Översiktskarta för naturreservatet Brattiken (reservatsgräns = svart linje).

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag vad gäller naturtyp, utvecklingshistorik samt form av skötsel. För karta se bilaga 2.

3.1 Skogar med fri utveckling

Skogen har under lång tid utvecklats utan inverkan av skogsbränder och har därför karaktär av brandrefugie. Om skogsbrand skulle uppstå bör den därför släckas under former som innebär minsta möjliga intrång i reservatet.

Bevarandemål

Nedan preciseras som en minsta nivå bevarandemål för strukturer och funktioner, typiska arter samt arter angivna i EU's fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

För skogarna:

- Arealen västlig taiga ska vara 350 hektar.
- Volymen död ved ska uppgå till minst 20 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd.
- Arealen ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.
- Arealen näringsrik granskog ska vara 39 hektar.
- Arealen fjällbjörkskog ska vara 16 hektar.

För skogbevuxen myr:

- Arealen skogsbevuxen myr ska vara 16 hektar.
- Arealen ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.
- Det ska finnas minst 15 m³ död ved per hektar.

Skötselåtgärder

Inga

3.2 Fjällhedar och fjällängar med fri utveckling

Bevarandemål

- Arealen rishedar ovanför trädgränsen ska vara 31 hektar.
- Arealen silikatgräsmarker ovanför trädgränsen ska vara 8 hektar.

Skötselåtgärder

Inga

3.3 Våtmarker och vattendrag med fri utveckling

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

För våtmarkerna:

- Arealen aapamyrrar ska vara 233 hektar.
- Arealen ska ha en ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.
- Arealen öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn ska vara 23 hektar.
- Arealen ska ha en ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

För vattendraget:

- Arealen av de alpina vattendragen med örtrrik vegetation ska vara 1 hektar.

Skötselåtgärder

Inga

3.4 Friluftsliv och anläggningar

Några särskilt iordningsställda friluftsanordningar finns inte i området. Ingen särskild plats att parkera finns heller iordningställd. Två informationstavlor i A3 format finns vid reservatsgränsen. Inom reservatet är inga anordningar aktuella för att öka tillgängligheten utan området får även fortsättningsvis nyttjas utifrån sina naturgivna förutsättningar.

Mål

- Två informationstavlor i A3 format skall finnas där vägarna passerar reservatsgränsen och vara utformade enligt Naturvårdsverkets riktlinjer ”Att skylta skyddad natur”.
- Grundläggande information om reservatet skall finnas på länsstyrelsens externa hemsida, www.ac.lst.se

Skötselåtgärder

- Vid behov byta ut skyltarna.

4. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns.

5. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

Området är berört av ett riksintresse för rennäringen och två flyttleder för Vapstens sameby.

6. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

7. Sammanställning av åtgärder och kostnader

Skötselåtgärd	Var	Tidpunkt	Prioritet ¹
Byte av skyltar	Se bilaga 2	Vid behov	1

¹ Siffran anger prioritetsordning i de fall genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, 1 är högsta prioritet och 3 är lägsta.

8. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

8.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

8.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt nationellt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och indelningen i naturtyper. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Lena Lundevaller

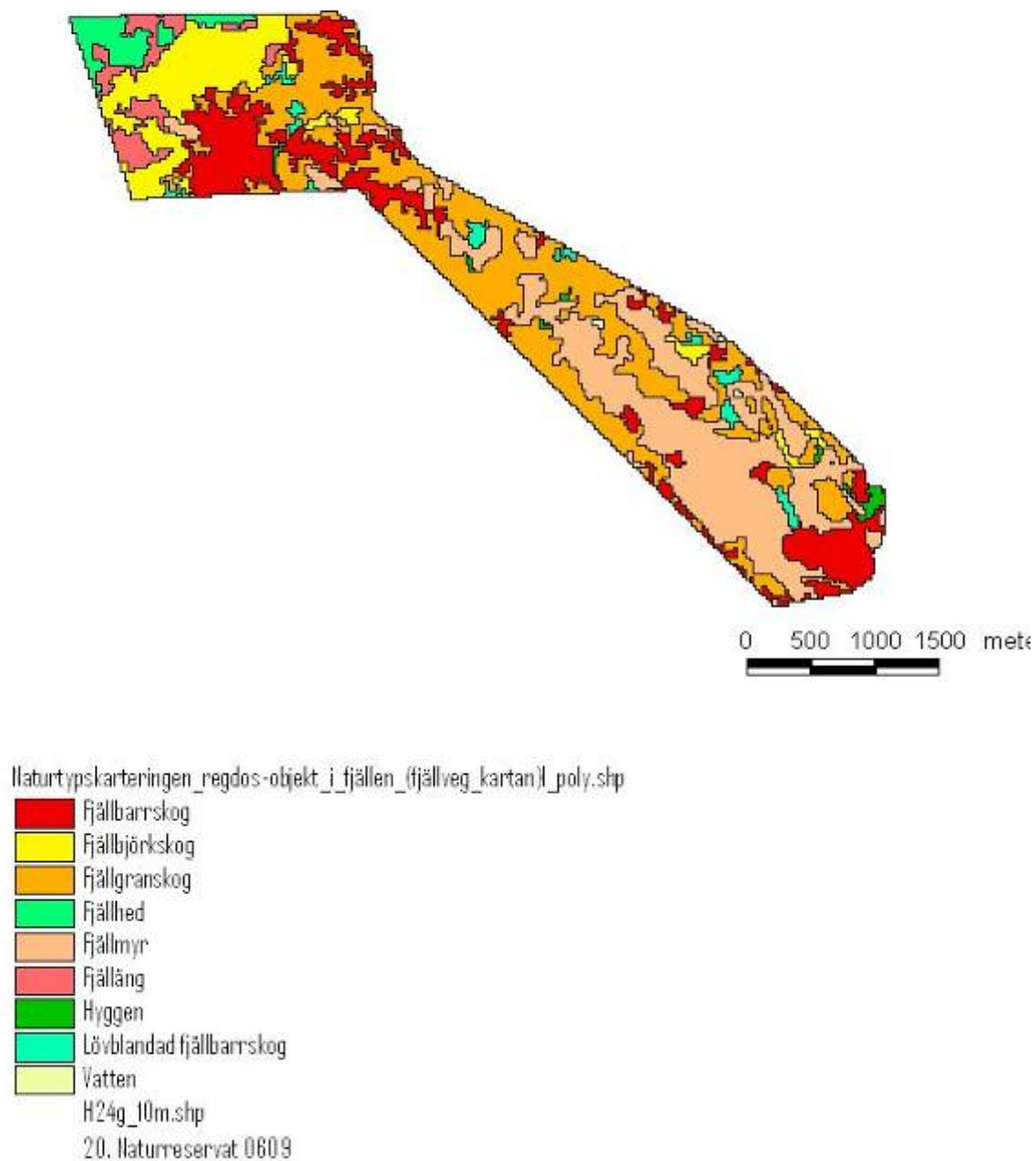
Eva-Britt Olofsson

Kartbilagor:

Bilaga 1. Naturtypsindelning

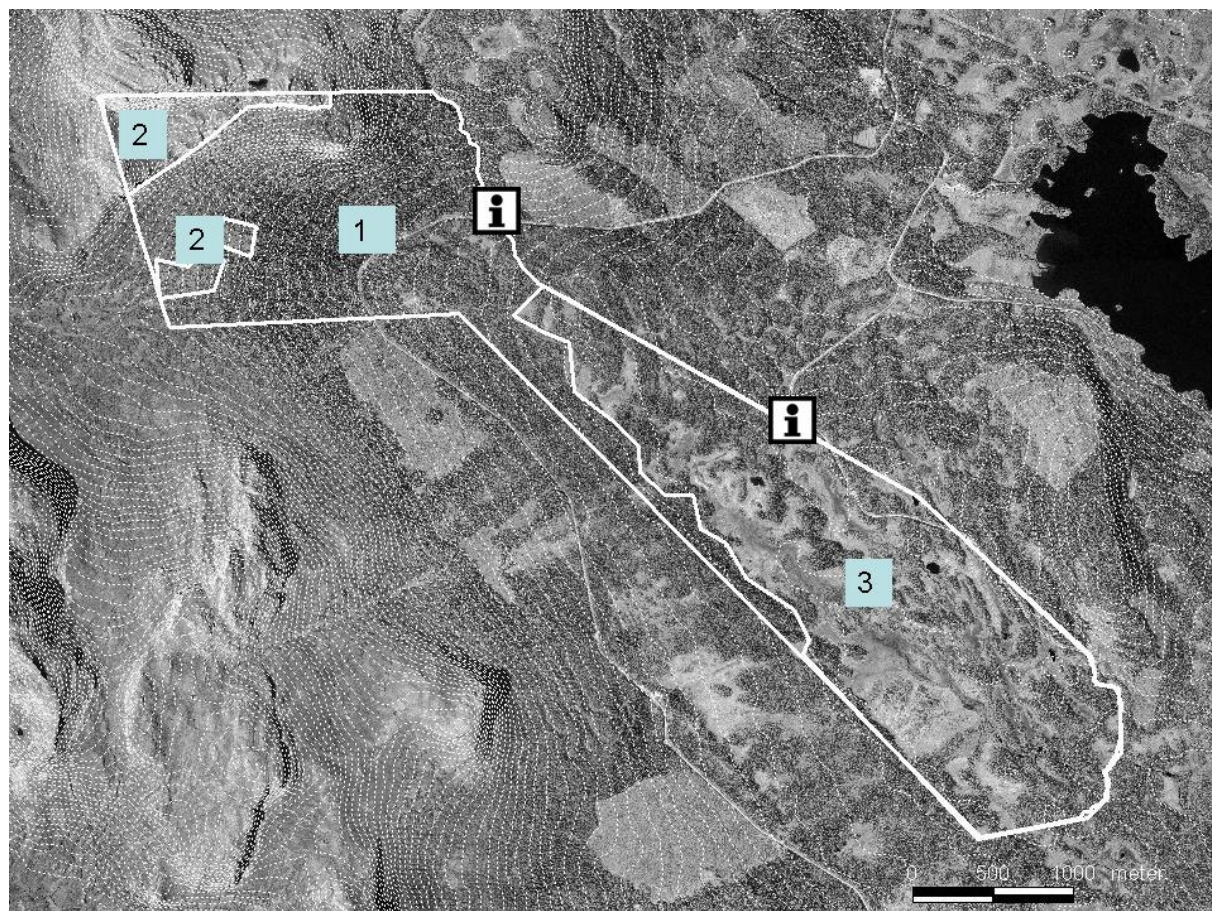
Bilaga 2. Skötselområden och friluftslivsanläggningar

Karta över naturtyper i Brattikens naturreservat

Bilaga 2. Karta över naturtypsfördelningen enligt Vegetationskartan i fjällen för Brattiken naturreservat.

Karta över skötselområden och friluftslivsanläggningar i Brattikens naturreservat

Bilaga 1. Karta över skötselområden och friluftslivsanläggningar i Brattikens naturreservat.

1. Skogar med fri utveckling.
2. Fjällhedar och fjällängar med fri utveckling.
3. Våtmarker och vattendrag med fri utveckling.

i Informationstavlor

Tillhör reservatsbeslut dnr: 231-2877-97